

Paula Pennanen-Rebeiro-Hargrave

Kulttuurimaantieteilijä on etsinyt Madonnalle adoptiolasta ja riidellyt Mogadishun pormestarin kanssa.

L

entokone pudottaa epätasaisesti korkeutta ja laskeutuu kohti kaupunkia spiraalimaisessa kuviossa, tarkoituksena on hämätä ilmatorjunta-aseita. Mutkittelevaan koneeseen on huomattavasti hankalampaa osua kuin suoraviivaisesti laskeutuvaan.

YK:n 50-paikkaisessa suihkukoneessa on väljää, matkustajina on kymmenkunta projektityöntekijää. He ovat matkalla Mogadishun lentokentälle selvittämään johtamiensa projektien etenemistä Somaliassa.

Koneessa istuu myös suomalainen **Paula Pennanen-Rebeiro-Hargrave**. Hän työskentelee Somalian paikallishallinnon kehittäjänä.

Kun laskutelineet vihdoon tömähäivät kiitortaan, Pennasella on tovi aikaa tointua vatsaa vellovasta kyydistä. Kapteeni kääntää koneen nokan valmiiksi paluusuuntaan, jotta lähtö sujuisi mahdollisimman nopeasti.

Mogadishussa on heti aamusta tuskaisen kuu-

ma. Pennanen peittää hiuksensa ohuella huivilla ja astuu turvamiehen perässä ulos koneesta. YK:n väki marssii lentokenttärakennukseen kuuliaisesti jonossa kuin partiolaiset.

Heidät ohjataan auringonpahteesta pieniin ja hämyisiin kokoustiloihin. Palaverihuone ja Somaliasta palkattu valvoja ovat ainoat asiat, jotka Pennanen Somalian pääkaupungista näkee turvallisuusriskin vuoksi. Hänellä on kuutisen tuntia aikaa selvittää, miten hänen vastuullaan olevat YK:n kehittämisprojektit Mogadishussa etenevät.

Lento takaisin Keniaan lähtee ennen puolta kolmea iltapäivällä. Se johtuu muun muassa siitä, että mogadishulaiset alkavat lounaan jälkeen jauhamaan khatia, huumekasvia. Se taas merkitsee sitä, että levottomuudet lisääntyvät moninkertaisesti neljän maissa.

”Onhan tämä aika stressaavaa työtä, varsinkin, jos kotona sattuu jotain silloin kun olen Somaliassa. Olen usein viikonloput töissä, ja nyt lapset ▶

■ Kehitysyhteistyössä on oltava kärsivällinen, sanoo Paula Pennanen-Rebeiro-Hargrave.

ovat oppineet valittamaan siitä”, Paula Pennanen huokaa Kenian-kodissaan.

Kahden pienen tytön äiti on kuitenkin ylppeä työstään Somalian jälleenrakentajana.

Pennanen päätyi Afrikkaan, koska ei saanut töitä Suomesta.

Hän palasi kotimaahan 2000-luvun alussa Lontoosta, jossa hän oli kirjoittanut aluesuunnitteluun liittyvän väitöskirjansa.

Väitöskirjassaan Pennanen vertaili Helsingin kaupunkisuunnitteluprojekteja Barcelonan, Lontoon, Vancouverin ja Amsterdamin hankkeisiin. Hän havaitsi, että Helsingissä myös keskituloiset pääsivät asumaan arvostettuihin merenrantamaisemiin, toisin kuin vertailukaupungeissa, joissa hyvätuloiset omivat parhaat paikat.

Työnhausta Suomessa jäi pettymyksen maku. Tohtorin paperit arvostetusta King's Collegesta, mutta ei ensimmäistäkään työhaastattelua puolentoista vuoden aikana.

Vuonna 2003 kaikki muuttui. Pennanen-Rebeiro-Hargrave lähetti tyytyväisenä viestin työvoimatoimistoon: ”Sorry, poistakaa listoiltanne, nostan kytkintä ja lähdän täältä pakkasesta Malawiin.”

YK-ura alkoi Malawin maajohtajan toimistossa erityisavustajana. Pennanen tehtävänä oli muun muassa kehitysstrategioiden ja -hankkeiden koordinointi.

”Tämän puurtamisen lisäksi oli myös paljon satunnaista hauskaa, kuten silloin, kun Madonna tuli adoptoimaan lasta Malawista ja pyysi Unicefia auttamaan ’sopivan’ etsimisessä.”

Kuka?

- ▶ **Paula Pennanen-Rebeiro-Hargrave**
- ▶ **Ikä: 42**
- ▶ **Syntymäpaikka: Kiuruvesi**
- ▶ **Kotipaikka: Nairobi, Kenia**
- ▶ **Koulutus: Ph.D., Human Geography (Filosofian tohtori, kulttuurimaantiede)**
- ▶ **Työ: Somalian paikallishallinnon kehittäjä YK:n Asutusohjelman (UN-Habitat) yhteishankkeessa**
- ▶ **Perhe: Aviomies ja kaksi lasta**
- ▶ **Harrastukset: Kuntosali, lukeminen ja uinti**

Lastenjärjestö etsi poptähdelle sopivan lastenkodin ja lapsen, mutta piti äitiehdoikkaan henkilöllisyyden visusti salassa välttääkseen väärinkäytösten mahdollisuudet.

Somalian eteen Pennanen on rehkinyt vuodesta 2006 asemapaikkanaan Kenian Nairobi.

Siellä ovat syntyneet myös molemmat tyttäret: **Luna**, 4, ja **Coco**, 1. Vasta Keniassa Pennanen ja hänen miehensä löysivät aikaa perheen perustamiseen. Sitä ennen työkuviot olivat repineet maantieteilijäpariskuntaa sinne tänne, välillä eri mantereillekin.

Äiti puhuu lapsilleen vain suomea, jotta tyttäret oppisivat tuntemaan juurensa ja suomalaisen kulttuuriperinteen. Myös kaikki lomat vietetään Suomessa.

”Vaikka olisi kuinka koulutettu, ei ole helppoa olla juureton. Täytyy tietää mistä tulee.”

Pohjoissavolainen Kiuruveden pikkukunta kasvatti Paula Pennasesta voimakastahtoisen naisen, jossa oli aimo annos peppipitkätossua jo lapsena.

”Minua on teini-ikäisestä asti häirinnyt tavanomaisuus. Jos käskettiin tehdä jotain tietyllä tavalla, sitten en ainakaan toiminut niin.”

Biologian ja maantieteen opettaja-äidin ja maanviljelijä-isän tyttärellä olikin aivan omat kuviot ja tavoitteet. Hän teki läksyjä vain jos huvitti, ja keskittyi enemmän kilparatsastukseen.

”Ostimme esteratsastushevosen kilpailumielessä, mutta koska lähin ratsastuskoulu oli 25 kilomerin päässä, emme saaneet tarpeeksi opetusta. Siksi menestys oli satunnaista lähinnä piiritason kilpailussa, ja sekin siskoni ansiota.”

Pennanen oli jo pikkutyttönä lahjakas suostuttelemaan.

”Sain hoitotätini suostumaan siihen, että pienen vasikan kaulaan kiedottiin sähköjohtoa, ja johto talutushihnana eläin tuotiin sisälle taloon, jotta sain leikkiä hevostyttöä. Välillä toin sisälle pieniä porsaita vauvaleikkeihin.”

Lukion jälkeen Pennanen suunta oli selvä: pois pienistä ympyröistä pääkaupunkiin. Hän valmistui maisteriksi Helsingin yliopiston maantieteen laitokselta ja tohtoriksi Lontoosta.

Pennanen on mukana jälleenrakentamassa Somaliata, maata, joka on virunut väkivaltaisuuksien kourissa yli 20

vuotta vailla vakinaista hallintoa. Hän työskentelee YK:n ohjelmapäällikkönä yhteishankkeessa, jonka tavoitteena on auttaa Somalian paikallishallintoa rauhan ja oikeudenmukaisen palvelujärjestelmän rakentamisessa.

Tällä hetkellä suomalaisnainen valvoo useita paikallishankkeita. Niitä ovat esimerkiksi peruspalvelujen jälleenrakennus, paikallistason taloushallintojärjestelmien kehittäminen sekä kaupunkien ja kuntien kouluttaminen aluesuunnitteluun.

Loppuvuodesta päättyvässä yhteisprojektissa on YK:n lisäksi mukana muita arvovaltaisia kirjainyhdistelmiä, kuten ILO (Kansainvälinen työjärjestö) ja Unicef (maailman suurin lastenjärjestö).

YK:ta on Somaliassakin arvosteltu runsaasti siitä, että sen miljoonia euroja maksavien ohjelmien toteutumista ei käydä seuraamassa paikan päällä. Sen sijaan palkataan somalialaisia valvojia raportoimaan, miten työ edistyy.

”Kyllä siellä sellainen puskaradio toimii, että kuulen heti, jos jokin asia ei ole niin kuin pitäisi”, Pennanen vakuuttaa.

Hän myöntää kuitenkin, että aina on mahdollista, että maassa tapahtuu jotain ihan muuta kuin mitä YK:lle raportoidaan. Hänen korviinsa tällaisia ongelmia ei ole vielä kantautunut.

”Olemme hyvin perillä Mogadishun olosuhteista. Niihin olosuhteisiin liittyy olenaisesti se, että korruption kaikkia muotoja on hyvin vaikea täysin ehkäistä. Tilanne on sama kaikkien rahakkaiden hankkeiden kanssa ympäri maailmaa.”

Paikallishallinnon kehittäminen Somaliassa on kuin aapisen kirjoittamista demokratiasta ja hyvästä hallintotavasta. Kumpakaan ei sodan runtelemissa maassa juurikaan tunneta.

Lisäksi perinteiset hallinto-organisaatiot puuttuvat, esimerkiksi poliitikkojen ja virkamiesten rooleja ei ole erotettu toisistaan.

Pennanen mukaan somalialaiset kunnat eivät tarjoa asukkaalleen minkäänlaisia palveluja. Esimerkiksi koulutus ja terveydenhoito ovat pitkälti avustusjärjestöjen ja yksityisten hyväntekijöiden ylläpitämiä.

Julkinen sektori ymmärretään lähinnä kanavaksi kahmia rahaa omiin taskuihin. Vallassa olevat keskittyvät yhteisten etujen sijaan oman asemansa parantamiseen. Monet poliitikot eivät osaa kunnolla lukea ja kirjoittaa.

tavalla, sitten en ainakaan toiminut niin.”

■ **Kunnallisten palveluiden rakentamisen Somaliaan on urakka, nyt niitä ei ole.**

Tämä saattaa olla yksi syy siihen, miksi Somalia on vasta nyt siirtymässä puhutusta yhteiskunnasta kirjoitettuun. Tähän saakka kaikki tärkeät asiat on aina sovittu suullisesti. Allekirjoitus ei ole Somaliassa alkuunkaan niin arvokas sinetti kuin äänen lausuttu lupaus. Suulliset sopimukset voivat päättyä jopa miestappoihin.

”Siksi on hirveän helppoa saada somalialaiset allekirjoittamaan papereita, koska he eivät pidä sopimusta laillisesti sitovana.”

Tämän vuoksi asiat hoituvat vasta siten kun niistä on kasvotusten sovittu. Pennanen matkustaa vähintään kerran kuukaudessa Kenian Nairobista Somalian turvallisimmille seuduille tapaamaan yhteistyökumppaneitaan.

Aluksi valkoihoista naista yritettiin muslimivaltiossa kyykyttää. Esimerkiksi Mogadishun pormestari, **Mohamoud Ahmed Nur**, kutsumanimeltään Tarzan, yritti pelästyttää Pennasen haastamalla hänen kanssaan riitaa.

”Tuli hieman hiki, kun piti äkkiä saada ulos oikeat sanat vakuuttavalla äänenpai-

nolla pormestarin painostavaa persoonallisuutta vastaan.”

Pikkuhiljaa vastapelureille selvisi, että YK:n raha ei liiku eikä uudistuksia tapahdu, ennen kuin Pennasta on kuunneltu ja hänet on ymmärretty.

”Nyt jos on pätevät puheet, sukupuolten välinen raja katoaa, ja hölynpölylle voi sanoa höpö höpö.”

Olohuoneen lattialla lojuu puoliksi pakattu lentolaukku. Lunaa harmittaa. Sinisenkirjava laukku on merkki siitä, että äiti on taas lähdössä sinne, Somaliaan. Tyttären on pakko tyytyä isän, siskon ja lastenhoitajan seuraan Nairobinkodissa.

Pennanen tietää matkustavansa riskialueelle, jossa voi sattua mitä tahansa.

”Mikä tahansa voi mennä pieleen milloin tahansa. Somaliassa turvallisuus ei ole kenenkään hallussa, ei edes YK:n.”

Pennanen kuitenkin muistuttaa, että YK:n tehtävänä on suojella kansoja, ei työntekijöitään. Hän on vastikään käynyt alueella, josta muutama kuukausi sitten kidnapattiin amerikkalainen ja tanskalainen työntekijä.

”En jätä henkilökohtaisen edun vuoksi tekemättä mitään, mitä työni vaatii. Tyhmänrohkeita riskejä en silti ota.”

Elokuussa koko Pennasen perhe pakkaa omaisuutensa. Äiti on juuri valittu YK:n asutusohjelman Aasian ja Tyynenmeren osaston strategiseksi neuvonantajaksi Japaniin.

Puhtaanvalkoinen hiekkaranta houkuttelee Mogadishun lentokentän vierustalla. Siinä olisi ihana juosta, jos pääsisi hetkeksi karkaamaan turvamiehiltä, Pennanen haaveilee kävellessään kohti lentokonetta.

Yhtäkkiä lentokentän rautaportti aukeaa. Afrikan unionin panssarivaunu on ajamassa sisään.

Porttivahtia naurattaa, kun hän huomaa kaulat pitkinä kuikkuilevat YK:n työntekijät. Hänen liikkeensä muuttuvat tahallisen hitaiksi, jotta uteliaat silmäparit ehtisivät nähdä edes vilauksen maasta, jota he ovat auttamassa.

Tunnelma lässähtää saman tien kun portti suljetaan. Sehän oli ihan tavallinen kaupungin katu. Puita reunamilla ja paljon roskaa.

Kuin missä tahansa Afrikan maassa. **SK**

ELÄMÄNI KUVA

”Somalian Puntmaan värikäs ja haiseva kaaos on tavalisin työympäristöni. Joka puolella on paljon aseita, mutta koskaan ei tiedä kenen laskuun aseenkantajat työskentelevät.”